

HET KIND

VEERTIENDAAGSCH BLAD VOOR OUDERS EN OPVOEDERS

De Abonnementsprijs bedraagt 3.— per jaar franco per post, bij vooruitbetaling.

Buitenland en Koloniën f 4.—

REDACTEUR:
Dr. J. H. GUNNING Wzn.

Uitgever: J. PLOEGSMA, Zwolle.

Afzonderlijke nummers 12½ cent, tegen toezending van dat bedrag in postzegels.

Advertentiën 15 ct. per regel.

Bij abonnément belangrijke reductie.

Met medewerking van: Mej. M. BERDENIS VAN BERLEKOM, Dr. J. D. BIERENS DE HAAN, Dr. H. J. W. DROOGLEEVER FORTUJN, Mevr. C. EWINGS-MAZEL, Mej. S. FISCHER, Mevr. M. J. FRANCKEN-COSTER, Mr. A. DE GRAAF, Mevr. H. C. GUNNING-DE VRIES, N. VAN HICHTUM, Dr. N. KNAPPER CZN., H. VAN KREEL, Mevr. J. L. MARIS—FRANSEN VAN DE PUTTE, PATER FAMILIAS, FR. VAN RAALTE, J. C. VAN RIETSCHOTEN, Mevrouw M. E. H. SANDBERG-GEISWEIT VAN DER NETTEN, J. STAMPERIUS, Mevr. H. STUTEN-VAN IJSELSTEIN, F. WESSELING, Mevr. E. C. DE WIJS-VAN DER MANDELE, Dr. L. DE JAGER, e. a.

ALLE STUKKEN EN BRIEVEN, DE REDACTIE BETREFFENDE, TE ZENDEN AAN Dr. J. H. GUNNING Wzn. KEIZERSGRACHT 580, AMSTERDAM. ADRES VOOR DE ADMINISTRATIE: J. PLOEGSMA, ZWOLLE

Alle pogingen en kunsten bij de opvoeding zijn krachteloos en mat, vergeleken bij het eerlijke zelfgegeven, zwijgende voorbeeld. (De Levensring).
HELENE BÜHLAU.

INHOUD: „Reizende Kinderen”, door J. H. GUNNING Wz. — Unser Sorgenkind, door FRITS VAN RAALTE. — Gij zijt die man, door M. H. LEM. — Vrolijkheid en Opgewondenheid, door SOPHIE FISCHER. — Berichten (Scholen voor Moeders) door S. E. Th. — Internationale Schoolreizen naar Fransch Zwitserland en Frankrijk, door J. H. G. Wz. — Vereeniging Museum voor Ouders en Opvoeders. — Een aanbod. — Snippers.

„REIZENDE KINDEREN.”

In het stuk van Dr. L. de Jager, onder bovenstaanden titel in nr. 5 geplaatst, klinkt zulk een gezonde, kloeke toon door en er worden daarin zulke weldadig sympathieke denkbeelden ontwikkeld en zulke behartigenswaardige waarheden gezegd, dat onze lezers zeker met groote ingenomenheid daarvan kennis hebben genomen.

Die ingenomenheid zal zich echter wel niet bij allen tot volkomen instemming uitgestrekt hebben. Integendeel, vermoedelijk zullen niet weinigen zich, evenals ik, hier en daar tot tegenspraak geprikkeld hebben gevoeld, waartoe behalve de inhoud zijner beweringen ook de ietwat apodictische toon, waarop zij hier en daar worden geuit, ongetwijfeld het zijne zal hebben bijgedragen.

Het artikel van Dr. de Jager is een polemisch artikel. Het richt zich tegen een artikel van Mej. Nannie van Wehl, opgenomen in ons nummer 15 van den vorigen jaargang. Dit laatste echter was overgenomen uit „School en Leven” („Het Kind” geniet tot onzen levendigen spijt nog niet de eer der rechtstreeksche medewerking van Mej. van Wehl; misschien brengt deze discussie daarin verandering; ons zusterorgaan zal ons dit zeker niet misgunnen). Natuurlijk heb ik het niet overgenomen, omdat ik er niet mee instemde, maar omdat ik er van harte mede instemde.

Wat Mej. van Wehl heeft beweerd en betoogd, kan de goedgunstige lezer uit het artikel van Dr. de Jager tamelijk

wel begrijpen, maar een volledige kennis krijgt hij er op die manier natuurlijk niet van. Het is helaas te lang om het nog eens af te drukken, al verdient het dat m.i. ruimschoots. Het best is, het nog eens over te lezen; wie jaargang 1912 niet meer bezit, moet hem maar eens zien te leenen of bij den uitgever informeerden of er nog exemplaren van dat nummer bij hem verkrijgbaar zijn.

Ik acht het echter in ieder geval nuttig den inhoud van dat artikel nog even kort te recapituleeren. Mej. van Wehl trekt met ijver te velde tegen die ouders, die, in kleinere plaatsen wonende, hun kinderen in een grotere laten school gaan en hen daarvoor iederen dag laten heen en weer reizen. Mej. v. W. vindt de nadeelen daarvan zoo groot, dat zij allen ouders dringend aanraadt om, als zij hun kinderen nu eenmaal daar op school willen hebben, liever droog brood te eten ten einde het kostgeld voor hun kinderen uit te sparen.

Van de nadeelen van dat dagelijksch heen-en-weer-reizen geeft zij dan eenige treffende, door haar zelf waargenomen staaltjes.

Zij betreffen: 1e. de lichamelijke gezondheid. Twee meisjes, „heerlijke gezonde zussen”, moesten jaar in jaar uit, van hun 6e en 8e jaar af, om 5 uur opstaan en kwamen 's avonds om 7 uur thuis. Dan kregen ze pas hun opgewarmde eten; in het stadje, waar zij schoolgingen, zwierven ze zoo'n beetje rond. Dat „sjouwleven” duurde tot beider 16e jaar. Toen gingen ze naar de kostschool, maar, ze waren geknakt. „Ik vind het zeer vanzelf sprekend”, zegt Mej. v. W. Ik ook. En ik denk, Dr. de Jager ook.

Een jongen moest elken morgen om half 5 op, 5—6 moest hij een uur loopen, dan pakte hij de boot, 's avonds langs denzelfden weg terug. Warm eten om half negen.

Een meisje, woonde in den Haag en moest op 't gymnasium. Dat lukte niet. Toen moest ze naar Gouda reizen. Nog altijd lijdt zij onder de gevolgen.

Erger, veel erger echter zijn 2e. de gevaren voor de geestelijke (de intellectuele en moreele) gezondheid. De kinderen leeren hun werk afroffelen, hun lessen aframmelen. Ze leeren af om naar natuurschoon te kijken en versche lucht te genieten, ze leeren aan rooken, spelen, zwetsen, dubieuze praatjes

houden en ploertige taal uitslaan (Mej. van W. geeft voorbeelden) en vooral tijdverknoeien, „minstens vier uur per dag „en grand seigneur” verslungelen.” „Dit is het allerergste, dat gaat er nooit meer uit.”

Van haar redmiddel (als 't dan zijn moet), een kosthuis, vreest Mej. v. W. geen vervreemding. „Als ge een kosthuis voor ze zoekt bij eenvoudige fatsoendelijke lieden, die zelf kinderen hebben, zullen ze niet zoo ver van U vervreemden als in de gevloekte uren op de boot, waar ze dingen leeren, die *gij* misschien nog niet weet.”

Het is vooral tegen dit redmiddel, dat Dr. de Jager, gelijk wij weten, opkomt. En met kracht. Hij keert de zaak ongeveer om: alles liever dan uit huis sturen. Dat geeft vervreemding. Dat is het ergst. De bezwaren en gevaren, door Mej. v. W. zoo levendig geschilderd, ontkent hij niet geheel, integendeel, hij dikt ze zelfs nog een beetje aan door zijn schets van de baldadigheid in spoorreinen, maar hij „neemt het niet zoo hoog op, omdat het toch gebeurt. Kinderen hebben nu eenmaal veel met apen gemeen en wij hebben allen een tijdlang apenmanieren er op na gehouden”.

M. a. w. *le remède est pire que le mal*. En aan „*le mal*” ontkomt *gij* toch niet.

Tegen deze stelling wil ik, die, zonder Dr. de Jager geheel af te vallen, veel dichter bij Mej. van Wehl sta, mijn eersten aanval richten.

De eerste vraag is dus, of de kinderen werkelijk op die dagelijksche heen-en-weer-reizen geen ergerlijke dingen leeren, die ze anders toch wel zouden leeren, of althans niet in noemenswaard ergen graad.

Mej. van Wehl gewaagt, 't is waar, van uiterste gevallen. Zij spreekt van reizen van 3 à 4 uur per dag, waar de kinderen geheel zonder toezicht waren. Ik heb echter zelf ondervinding van veel kleiner distanties. Toen ik in de Bilt woonde, kon ik de verwildering der van Zeist naar Utrecht trammende kinderen (wij hadden toen nog slechts een paarde-tram) met eigen oogen waarnemen en de geheele buurt was er van overtuigd. Mijn eigen dochttertjes moesten in omgekeerde richting schoolgaan, naar Zeist, en hadden dus een veel kleiner traject. Maar ook bij hen kwamen de sporen van een zekere zedelijke degeneratie al spoedig aan 't licht. Ik sprak toen juist onzen ouden, ervaren, met een flinke dosis gezond menschenverstand begaafden huisdokter (dus een collega van Dr. de Jager!) en de aardige uitdrukking, die hij toen bezigde, is mij altijd bijgebleven: „ik heb niets op met die tram-educatie.” In overleg met hem heb ik ze toen laten rijden, en eerst een compagnon gezocht en toen dit niet lukte, in vredesnaam het rijtuig alleen bekostigd. Dat loopt op, zeker, maar waaraan kan men zijn geld beter besteden dan aan de opvoeding, vooral de zedelijke opvoeding, zijner kinderen?

Ik noem de zedelijke nadeelen het eerst, omdat zij mij 't ergste toeschijnen. Ik kan niet begrijpen, dat wie ooit met die benden heen en weerreizende schoolkinderen gereisd heeft, daar lichtvaardig over denken kan. Men moet dan echter natuurlijk derde klas reizen; — in 't voorbijgaan: wie dat nooit doet, berooft zich een kostelijke gelegenheid tot menschen-, volks- en kinderstudie. Zeker, er zijn tal van hoogst ordentelijke groepen onder, waar ik hoegenaamd geen kwaad van zal zeggen, maar ook hier bederft vaak één rotte vlieg de zelf en — men weet niet vooruit in welke groep zijn kinderen zullen geraken.

Van de nadeelen voor de gezondheid heb ik persoonlijk geen ervaringen opgedaan. De discussie daarover laat ik gaarne aan de heeren medici over. Dat zij mij echter althans in de extreme gevallen zeer waarschijnlijk voorkomen, het is reeds aangeduid. Ongetwijfeld zal men hier sterk moeten individualiseeren.

Van de intellectuele nadeelen kan ik echter wel getuigen. M. i. ontkomt geen enkel scholier er aan. Zeker ze zijn lang niet altijd onoverkomelijk, maar iets of wat lijdt naar mijn overtuiging en waarnemingen het werk van een spoor- of tramscholier er altijd onder en niet zoo zelden meer dan hij verdragen kan. Als rector heb ik menigmaal aan een vader, die kwam klagen dat, of vragen waarom 't met zijn zoon niet goed ging, denzelfden raad moeten geven als Mej. van Wehl. Meestal was 't aan doovemansoor geklopt, doch zoover ik mij herinner, heeft de uitkomst mij altijd gelijk gegeven.

Ik zou ook zeggen: „het moet wel zoo zijn.” Maar daarover een volgend maal.

(*Wordt vervolgd.*)

J. H. GUNNING Wz.